

L-EWWEL SENA

L-ISTUDJI SOĊJALI

IL-HIN: Siegħa u nofs

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha SEBA' Taqsimiet (A, B, C, D, E, F u G). Wieġeb it-Taqsimiet KOLLHA. Il-marki jidhru bejn il-parentesi jew fl-ahħar ta' kull taqsima.

Taqsima A: Imla l-vojt billi tagħzel il-kelma t-tajba.

il-fabbriki	il-materja prima	individwu	il-mexxej	il-kunsill tal-istudenti
għaqda volontarja	paċi	il-konsumatur	soċjalizzazzjoni	servizz

1. L-istorja tgħallimna li l-_____ fil-pajjiżi tad-dinja mhux dejjem inżammet u dan wassal biex mietu ħafna nies.
2. _____ għandna bżonnha biex nipproduċu l-prodotti.
3. _____ huwa dak li jixtri prodotti maħduma jew imkabbra.
4. It-tabib u l-pulizija jagħtuna _____.
5. _____ jitla' permezz ta' elezzjoni minn fost l-istudenti.
6. Waqt il-proċess ta' _____ kull persuna tiżviluppa l-qafas ta' mgħiba soċjali.
7. _____ ta' grupp għandu jservi bħala mudell ta' mgħiba tajba għall-membri l-oħra.
8. _____ jipproduċu l-prodotti li aħna jkollna bżonn.
9. _____ hija waħda li tagħti servizz volontarju lill-oħrajn.
10. Jiena _____, u għalhekk jien uniku u differenti mill-oħrajn.

(marka x 10 = 10 marki)

Taqsim B: Qabbel Kolonna A ma' Kolonna B, billi tikteb in-numru fl-ispazju vojgħi. Eżempju numru 1.

KOLONNA A	NUMRU	KOLONNA B
1. F'demokrazija		iridu jkunu konxji tal-iskart li jiggeneraw.
2. Kull prodott		kull ċittadin għandu vot wiehed biss.
3. Ir-rispett lejn xulxin		proċess li bih tnejn min-nies jew aktar jistgħu jinfluwenzaw lil xulxin.
4. L-ugwaljanza		nifhmu li kulhadd huwa uniku u għalhekk għandna naċċettaw lill-persuna kif inhi.
5. Interazzjoni soċjali hija		jista' jwassal għall-kunflitti fil-grupp.
6. Ċittadin Malti		jgħaddi mill-proċess ta' produzzjoni u distribuzzjoni qabel jasal għand il-konsumatur.
7. L-egoizmu		jgħin biex napprezzaw l-opinjoni u l-ideat ta' xulxin.
8. F'elezzjoni generali		bejn is-sessi tfisser li l-irġiel u n-nisa għandhom l-istess drittijiet u dmirijiet.
9. Permezz tad-diversità		huwa dak tal-edukazzjoni.
10. Wiehed mid-drittijiet fundamentali tal-bniedem	1	it-tolleranza bejn nies ta' opinjonijiet differenti hija importanti.
11. Konsumaturi responsabbli		huwa wkoll ċittadin Ewropew.

(marka x 10 = 10 marki)

Taqsim C: Aghzel billi timmarka t-tweġiba t-tajba.

- It-tagħlim tal-iskola għandu jgħinna biex**
 - ngħaddu mill-eżamijiet biss
 - inkunu ċittadini responsabbli
 - ngħaddu f'it tal-ħin u niltaqgħu ma' shabna.
- Kull bniedem għandu bżonn jgħix**
 - għalih waħdu
 - mal-annimali
 - fi grupp soċjali.
- Ġeneru jfisser**
 - l-istat tal-persuna
 - il-mentalità ta' ċertu nies
 - ir-rwol li tagħti s-soċjetà lin-nisa u l-irġiel.
- Soċjetà hija magħmula minn gruppi ta'**
 - bnedmin differenti
 - persuni altruwisti
 - nies tal-istess età.

5. **Ir-rispett huwa**
 - a) rwol
 - b) valur
 - c) l-għajnuna li nagħtu lill-oħrajn.
6. **Komunità lokali hija**
 - a) il-belt jew raħal fejn toqgħod
 - b) iċ-ċentru taż-żgħażaġh
 - c) ħanut fir-raħal tiegħek.
7. **Il-konsum ta' prodott jgħinna**
 - a) nagħrfu li dan jista' jhalli impatt pozittiv fuq l-ambjent
 - b) nonfqu inqas
 - c) nissodisfaw il-ħtiġijiet tagħna.
8. **L-ewwel pajjiż li haddan id-demokrazija kien**
 - a) l-Amerika
 - b) il-Greċja
 - c) il-Ġappun.
9. **Prodotti ta' htieġa huma dawk li**
 - a) ġeneralment nircievu bhala rigali
 - b) tista' tgħaddi mingħajrhom
 - c) tabilhaqq ikollok bżonn.
10. **Fi grupp, il-membri kollha għandhom**
 - a) jagħtu sehemhom
 - b) jaraw x'se jiggwadanjaw
 - c) jaqsmu biss il-problemi personali tagħhom.

(marka x 10 = 10 marki)

Taqsim D: Aghzel jekk hux VERU jew FALZ billi taqta' sing taħtha u wara għid għaliex.

1. Ir-reklami jgħinuna biex nixtru dak li għandna bżonn biss. VERU/FALZ
Għaliex?

2. Il-ġenerozità u l-onestà huma żewġ valuri importanti fil-bniedem. VERU/FALZ
Għaliex?

3. Il-pajjiżi kollha huma differenti u uniċi. VERU/FALZ
Għaliex?

4. Ix-xogħol tad-dar għandu jsir biss min-nisa. VERU/FALZ
Għaliex?

5. Persuna bil-għaqal ma tonfoqx kulma jkollha, iżda ggemma' għal li jista' jinqala'.

Għaliex?

VER

(2 marki x 5 = 10 marki)

Taqsimta E: Agra dawn is-sitwazzjonijiet sew u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarhom.

1. Dan l-aħħar fl-iskola tiegħek twaħhlet kaxxa għas-suggerimenti. Tahseb li b'din il-kaxxa għandek aktar çans tesprimi ruġek u b'hekk l-iskola tkun aktar demokratika?

(4)

2. Xi ftit ilu familja ta' razza differenti giet toqgħod hdejkom. Din għandha żewġ itfal tamparek. Il-ġenituri tiegħek qalulek biex ma tkellimhomx. Kieku xi tkun ir-reazzjoni tiegħek?

(4)

3. Wieħed minn shabek tal-iskola għamel ġimġha marid u tilef ħafna lezzjonijiet. Bħala ħabib tiegħu x'kont tagħmel biex tghinu jikseb ix-xogħol li tilef?

(4)

4. Habiba tiegħek li tghix fl-istess raħal tiegħek saret taf li għaqda sportiva qed tagħti l-opportunità lin-nies tal-lokal biex jissieħbu magħha u jipprattikaw xi forma ta' sport. Iżda saret taf ukoll li din l-għaqda taççetta biss ġuvintur u rġiel. Kieku kont minflok din il-ħabiba, x'kont tagħmel?

(4)

5. F'soċjetà demokratika b'hal dik Maltija d-dritt tal-vot huwa importanti ħafna. Int iktar għadni kaministrat tal-kazin tal-banda. Għandu jintgħazel kumitat ġdid permezz ta' elezzjoni. Iżda, il-kumitat għażel grupp ta' persuni għall-kumitat il-ġdid. Kieku inti x'kont tagħmel f'din is-sitwazzjoni?

(4)

(20 marka)

Taqsimha F: Aqra s-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA.

Jiena jisimni Gamila Diarra, tifla ta' tlettax-il sena mill-Mali li nġix fil-Kosta tal-Ivorju. Biex spiċċajt hawnhekk ġejt mibjugħa ma' grupp ta' tfal oħra lil wieħed sinjur biex ihaddimna. B'ħali, hawn aktar minn 600,000 tifel u tifla li naħdmu f'kundizzjonijiet ħziena fl-għelieqi tal-kawkaw ta' dan ir-reġjun. 70% tal-kawkaw li tipproduċi d-dinja ġej mill-Kosta tal-Ivorju, fl-Afrika. B'xi mod it-tfal jiġu involuti fil-produzzjoni taċ-ċikkulata li tiġi kkunsmata madwar id-dinja.

Għalkemm jiena unika u għandi l-identità tiegħi, din hija kollha fit-teorija għaliex għaliha r-realtà hija differenti ħafna. Min imexxi dan il-pajjiż ma jirrispettax id-drittijiet taċ-ċittadini tiegħu u min ma jaqbilx miegħu jispiċċa ħazin. Kemm nixtieq li kont b'ħalek immur l-iskola, niġi rrispettata u jkun hemm min jixtrili dak li jkollu b'zonn u, xi kultant, dak li nixtieq!

Mistoqsijiet

- X'suppost qed tagħmel din it-tifla minflok taħdem?

(1)
- Gamila qed tgawdi l-familja tagħha jew qed tgħix ma' grupp ta' tfal oħra? Għaliex?

(2)
- Taħseb li fir-reġjun fejn tgħix Gamila teżisti d-demokrazija? Għaliex?

(3)
- Xi trid tfisser din it-tifla meta qalet li hi suppost għandha identità?

(2)
- Gamila tixtieq ħafna li jkollha min jixtrilha dak li jkollha b'zonn u kultant dak li tixtieq. Kif għandna nkunu konxji tal-ambjent meta nixtru dak li għandna b'zonn u dak li nixtiequ?

(3)

6. Semmi **ERBA**’ drittijiet fundamentali tal-bniedem.

_____ (4)

7. X’inqu l-**proċess tal-produzzjoni**? Spjega fid-dettall dan il-proċess u kif il-prodott finali jasal għand il-konsumatur.

_____ (3)

8. X’nistgħu naghmlu minn pajjizna biex nghinu lil din it-tifla u tfal oħra bħalha?

_____ (2)

(20 marka)

Taqsima G: Aghzel WAHDA mit-temi li ġejjin u iktab madwar 120-150 kelma dwarha.

1. *Id-drittijiet u d-dmirijiet tal-bniedem huma dawk li aħna naqsmu mal-oħrajn fis-soċjetà. Iddiskuti dan b’referenza għall-pajjizi żviluppati u dawk li qed jiżviluppaw.*
2. *In-nies ta’ madwarna, speċjalment il-ħbieb tagħna, jistgħu jgħinuna jew ifixkluna. Iddiskuti.*
3. *Min jaf kemm drabi tigi ni x-xewqa li nixtri xi ħaġa li ngħaddi mingħajrha iżda xorta nkun nixtieqha. Spjega x’għandi nagħmel biex nilhaq bilanċ bejn dak li għandi bżonn u dak li rrid.*

(20 marka)